

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XI. E cognitione divinæ providentiæ magnam in Deum fiduciam, è
fiducâ veram cum Deo divinaâque voluntate concordiam nasci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

nisi tu prius ab illo. Hoc & tu mi Christiane cogites: neminem deserit Deus nisi desertus. Si lapsisset Saul, id quod Mauritius Imperator, dixisset: Domine hic potius me punias quam ibi. Sic, ô Christiane, ne in angustis ad magos, Dei inimicos curre, ne animum desponde, ne Deo diffide; tu potius ad Dei amicos, ad cælestes Angelos, ad matrem Dei, ad crucifixi pedes confuge.

h. 1. c. 14. hic tuum est asyllum, hic salus tua, hic illud Davidis & Jobi vociferare: Ego autem semper sperabo, & adiciam super omnem laudem tuam: Etiam si occiderit me, in ipso sperabo.
Ille plurimorum intolerabilis & error & abusus est, ut prius ad humana secula auxilia convertantur, quam ad divina, neque hæc, nisi illis omnibus frustra tentatis, rebusque jam planè depositis, censeant advocanda. Quo sane fit, ut humana remedia ordine plerumque præposito adhibita, vindicant Deo, incallum nobis eant.

Sed quæras fortè, qui Deus permittat tot homines maleficis artibus devinciri, & necari? Ne mirare: summa in Deum dissidentia etiam supplicii genus meretur. Multis vix alius medicus, quam magus, nec alius pharmacopæus, quam diabolus quaeritur. Jure Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur. Paulinus memorat Ambrosio Episcopo nullum unquam magum nocere potuisse ob illius firmissimam in Deum fiduciam. Mortuam namque Justina Imperatrice Ariana, cum Innocentius magus in quæstionem raperetur, inter tormenta falsus est, Angelum Ambrosii custodem, suum esse tortorem. Nam vivam Imperatricem se nocte intempestâ sub templi tectum ascendisse, & sacrificasse eo fine, ut Ambrosium infamem invisumque faceret plebi, nihilominus amorem in hunc virum & fidem Catholicam magis ac magis effluisse: missos etiam à se Dæmones qui Ambrosium necarent, sed his ultra adium fores progredi non licuisse. En, quibus excubiis Deus illos defendat, qui omnem in se solo collocant fiduciam. Et plerumque qualis est hominis in Deum confidentia, talis est Dei in hominem liberalitas. Sed heu quam in Orbe rari sunt, qui Deo fident toto animo! mores hominum considera, & plurimum ubique reperies diffidentia, quæ quotannis pæne eadem redit ac reviviscit, & inde tam vani timores. Jam fruges metuunt nivibus suffocandas, aut in herbâ neandas à siccitate, jam pluvius mergendas, aut grandine sternendas, vel fulmine exurendas: Jam aliunde vexandam annonam timent: Jam verò ne valetudini, aut incertis casibus desint necessaria, formidant: Jam ad rumores bellicos consternantur, & spem omnem abiciunt: Jam ad funerum, aut aliarum cladum nuntios penitus exanimantur; in quocunque demum laboris aliquid ac difficultatis sentiunt, de eo mox diffidunt, & cum animum gerant cæcum, manus semper oculatas habent, id credunt quod vident. Et hoc inde, quia de Dei bonitate ac potentiâ parum rectè parùmve liberaliter sentiunt: hinc illa animi de rerum temporariarum prospectu nunquam secuta, semper diffidens cura. Vera in Deum confidentia clavis est ad ætatum, è quo Deus cælestes divitias solet egentibus ad votum impertiri. Deo diffidere, aut principium est plurimorum scelerum, aut finis.

CAPVT XI.

E cognitione divine Providentiæ magnam in Deum fiduciam, è fiducia veram cum Deo divinæque voluntate concordiam nasci.

Sicut in auræ torque anulus ex anulo pender, sic è notitiâ divinæ providentiæ nascitur fidentia, ex hac facillimè sequitur humanæ voluntatis cum divinâ conformatio. Da mihi hominem, qui Dei providentiam

Tom. I.

A in omnibus agnoscat, & eique fidat, mox dabo, qui se divinæ voluntati exactissimè subijciat. Ita nos instruit Deus, ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ secundum beneplacitum ejus, quod proposuit in eo. Et ut impleamur cognitione voluntatis ejus, in omni sapientiâ & intellectu spirituali. In Noëmo id totum liquidissimè videre est.

§. I.

Principio Noëmus de infinita Dei providentiâ instruitur. Ideo Deus fidelissimâ narratione voluntatis huic viro aperuit, in quem usum arca, quam etiam longæ & lata, quamque alta esset fabricanda; quâ ratione omnis generis animantes in eam cogenda, quomodo suum singulis pabulum comportandum, quo denique modo in perfectam à se arcam cum septem conjunctissimis sibi hominibus ingrediendum foret: decretum enim esse universum hominum genus in aquis extinguere. Ex his Noëmus mirissimam Dei providentiâ addidit, in hac porrò tam exactè cognita summam reposuit fiduciam, quâ certissimo sibi persuasit, se cum suis inter Orbis funera servandum. Hac conceptâ fiduciâ, facillimum ei fuit, suam in divinâ voluntate constitutæ, omniâque ad perpendiculum divinæ voluntatis facere. Hinc illud amplissimum Noëmi encomium, *Fecit Noë omnia quæ præceperat ei Deus.* Hic observatu dignissimum, quod Noëmo cū suis arcam ingresso, Deus arce ostium foris clausit; quâ ratione clavam ad arcam referendam secum abstulisse dicendus est. Sed percontari libet, an non consultius fuisset, clavam illam Noëmo tradere, ut cluvione subsidente arcam ipsemet Noëmus referret egressum. Verum ideo Deus hanc clavam nulli committere, sed sibi voluit reservare, ut arca inclusi eadem manu educerentur, quâ fuerant introducti, utque non in alio ullo quam in suæ libertatis ac salutis auctore fiduciam collocarent.

C Hac ipsâ ratione Joseph Egypti Prorex, ut divinam providentiâ nosceret, tam admirandis casibus docendus erat: ubi providentiâ Dei in suos semper vigilantissimam nosse didicit, etiam fiduciâ fuit imbuendus. Ideo enim permisit Deus, ut Pharaonis pincerna tam officiosè rogatus interpretis sui meminisse veller, biennio tamen toto oblivisceretur, ut sic Joseph disceret non hominum favore niti, sed Dei solius, cui libertatem suam omnem acceptam referre deberet. Chrysostomus egregiè super hac re philosophatus: *Considera, inquit, quomodo post restitutionem pincernæ duo anni præterierint. Oportebat enim expectari tempus opportunum, ut majori cum gloriâ inde educeretur. Si enim præfectus pincernarum ante somnia Pharaonis recordatus, auctoritate suâ eum liberasset, fortassis non tam perspicua fuisset alius ejus virtus. Nunc autem omnipotens & sapiens Deus, sciens sicut optimus artifex, quanto tempore debeat in igne aurum teneri, & iterum inde reduci: permittit ad tempus biennii præfectum pincernarum illius oblivisci, ut & tempus somniorum Pharaonis veniat, & compellente necessitate ipsâ, iustus ille in toto regno Pharaonia notus fiat.* Hinc illa Josephi in divinam voluntatem tanta devotio, ut omnia quæ sibi contigerunt mala, in hanc unam referret: hinc illa nobilissima ad fratres oratio, quâ divinæ voluntatis arcanum explicans: *Non vestro consilio, inquit, sed Dei Voluntate huc missus sum: hinc illa tam benigna parricidis fratribus data venia: Nolite timere, num ibid. c. 50. Dei possimus resistere voluntati & vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum. Nisi Joseph divinæ voluntatis secretum tam probè cognovisset, in crucem fratres rapi jussisset, non tot beneficiis prævenisset. Quod in Noëmo & Josepho fuit divinæ voluntatis studium, hoc in sanctissimis quibusque vitis est videre; de quovis illorum affirmari potest: Semetipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei.*

vers. 5.

Cec 2

§. II. Poly-

§. II.

Euseb. lib. 4.
Eccles. hist.
cap. 15.

Polycarpus Smyrnenfis Pontifex non semel quaesitus ad necem divinam circa se providentiam expertus est variè, nam locum è loco feliciter mutavit sapius. Tandem, cum effugio etiamnum pateret locus, velut æstu quodam in divinam voluntatem abreptus, paratè neci se offerens dixit: Fiat voluntas Domini. Vicit hic quidem, vicerunt & alii, sed sapientem Mundum. At vincere blandientem difficile videtur. Sed facillimum erit Augustini consilio sic suadentis: *Non nos teneat voluntas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus est Minidus, seu sapiens seu blandiens. Quisquis divinam circa omnia providentiam, & oculum illum nunquam dormitantem considerat, contumelias, verba probrosa, ignominias, & cetera dehonesta, velut clamore hostium fert, & longinqua tela, saxaque sine vulnere circa galeas crepitantia.*

Augusti.
serm. 1. de
S. Vinc.
Sinec. de
Conj. c. 16.

Gnilielmus
Tyrus de
bello sacro,
& Rupertus
Abbas
Bergenfis,
ad annum
1095.

Anno Christiano millesimo nonagesimo quinto, cum Urbanus II. Pontifex Maximus in Galliis, in concilio Claromontano publicè de Palæstinâ recuperandâ perorasset, omnium animis ad sacrum hoc bellum inflammatis, acclamatum est ab omnibus, **DEVS VULT, DEVS VULT.** Hæ voces deinde ab universo exercitu illo, plusquam trecentis millibus hominum, pro militari tessera sunt usurpatæ. Maximè verò cum conflictum jam spectaret & acies utrinque concurrerent, Christianus miles generosè succlamavit, **Deus vult, Deus vult.**

In terram verè sanctam, in terram vivorum tendimus nos omnes, quotquot Christiano nomine censemur: quin ergo animos erigimus, & tum præcipuè cum pericula premunt, cum occulti hostes laceant, latè vociferamur, **Deus vult; viriliter agamus, laboremus, pugnemus, vincamus, ita Deus vult.**

Sur. tom. ult.
die 11. Nov.

Aldegundis sanctissima virgo, cum mitos in virtute progressus fecisset, caelestibus ostentis sapius recreabatur. Inter hæc puella ignota velut peregrè ad illam revivens, jubebat à Dei matre quod vellet postulare, facillè impetraturam quod petisset. Huic Aldegundis alacriter respondens: Hoc ipsum, inquit, postulo, ut fiat, quod vult Deus: mea unica voluptas, Domini voluntas.

Eudoxia Augusta Theophili Imperatoris conjux, cetera non laudabilis, hoc uno tamen plurimum commendanda, quòd cum ejus filius gravi morbo decumberet, Epiphanius Salaminis in Cypro episcopus fuerit accersitus, ut suis precibus valedudinem filio restitueret: In eam rem Antistes operam suam spondit, si tamen Diofcorus hæreticus exigeretur urbe. Ad quæ Eudoxia: Si Deo, inquit, visum fuerit, viveret filius meus: sin eum ille qui dedit, auferre constituerit, fiat voluntas ejus.

Bern. serm.
de verbis
Abac. prophet.

Apud hunc Bernardus: *Vita enim, inquit, in voluntate ejus, ut hoc nobis in omnibus utilis atque omnino commodius non dubitemus, quòd ejus congruit voluntati. Et propterea quàm sollicitè conservare volumus vitam animæ nostræ, tam sollicitè sumus quòd possumus ab eâ non deviare. Nam, ut idem optimè, Totius humilitatis summa in eo videtur consistere, si voluntas nostra divina (ut dignum est) subiecta sit voluntati. Hæc autem subiectio vix erit diuturna & firma, nisi divinæ providentiæ notitiâ fuerit fulta.*

Serm. Quo-
modo volun-
tas nostra
divine &c.

S. Francisci
in divinam
providen-
tiam fidu-
cia.

Sanctus Franciscus Xaverius, qui primus è Societate Jesu in Indiam & Japoniam Christi Evangelium invehit, ita altè imbiberat animo divinam providentiam, ut plurima incredibilis in eam fiduciæ specimina ediderit. Ex hac porro fiduciâ tantum divinæ se voluntati conformandi studium nascebatur, ut Xaverius ad Ignatium ex Indiâ litteras scripserit in hæc omnino verba. Gratia & Charitas Christi Domini nostri.

Mi Pater in Christi viscibus unice. Te ego, pater animæ meæ, summèque mihi venerande, politis humi genibus suppliciter oro, ut mihi à Deo impetres,

§. III.

A ut dum vivam, sanctissimæ voluntatis suæ mihi det, & planè cognoscendæ, & omnino exequendæ facultatem. Vale.

Hanc illi tantam cum divinâ voluntate consensum persuasit summa in divinam providentiam fiducia. Hæc armatis alta spectabat, ingentiâque conabatur. Ubicumque enim divinus honor ageretur, nulli cedebat difficultati, periculose. Ita nihil moliebatur quòd non efficere, nihil inchoabat quòd non abolveret Deo nixus. In ultimam Orientis regionem Japoniam lembo vectus piratico ire sustinuit, securus periculorum, quæ ab amicis peritissimisque hominibus & pluma denuntiabantur, & maxima. Hos ille miratus quòd tam exiguum haberent fiduciam Dei, in cujus illa omnia essent potestate: Equidem, aiebat, cum Dei nutu atque imperio omnia gubernari certò sciam, nihil omnino metuo præter ipsum Deum, cum res ceteræ quamvis noxiæ, non nisi quatenus ille finit, nocere hominibus queant. Itaque Dei unius præsidio per tot maris terraque discrimina, per tot gentes sermone moribusque dilonas, Indiæ vastitate non contentus, Malacam, Molucas insulas, Mauticam, Japoniam, Sinas, omnem denique Orientem animo atque industriâ complexus, ad ultimam Orientis penetrauit, oceanòque toties remento Christianis mysteriis feras barbarasque gentes intulit, ac mitigavit. Nec verò unquam illum Dei fiducia fefellerit. Illæsus venena bibit, sagittas transiit, ter naufragium fecit, ac semel tabulæ incubans biduum triduumve fluctibus impune jactatus evasit, aliæque innumera pericula effugit: illud autem assidue animo versavit: *Si Deus pro nobis quis contra nos?* turpissimum ratus, & omnium periculorum maximum, divinæ providentiæ atque potestatis spem fiduciâque abjicere. Ita unicum in Orbe hostem timuit Dissidentiam. Præterea (sic ipse loquebatur) cum neque demones ipsi, neque eorum satellites ac ministri quidquam nos lacerare queant, nisi Dei permisso ac Voluntate.

Quid multis? Hoc omnium Sanctorum potissimum fuit studium, divinam providentiam cognoscere, & cognitâ in fiduciam assurgere, è fiducia in suavitissimam cum divinâ voluntate unionem transire, in hac quotidie crescere, hoc demum agere ut propria voluntas suæ sibi ducat in divinam colloquere. Et certè qui Deo voluntatem semper fieri optat, is in omnibus gratificatur suæ. Quid enim ei resistat, qui pro suâ voluntate agnoscat divinam? Et hinc etiam præcorum Patrum laudatissimè consuetudo, quâ omnia, quocunque modo & ratione evenissent, in unius Dei providentiâ voluntatemque rejecerunt. Res proflus memorabilis. Josephi fratres cetera rudes & etiam improbi, eo tamen plurimum laudandi, quòd cum pecuniam emendo turco allatam in singulis faccis repositam reperissent, oblitæ facti, mutuo dixerunt: *Quidnam est hoc quod fecit nobis Deus?* Verba dignissima observatu, *Quod fecit nobis Deus?*

Quis nostram non dixisset: Hæc quidem manifesta fraus est: occasionem quarant Aegypti ad perdecendos nos: hoc factum est fruendū in nos calamitiam. Nisi forsitan æconomus ex incuriâ numerorum oblitus, eos nescio quo casu in saccos frumentarios raptim abdidisset: Quid si fortassis elemosynæ loco reddere nobis voluerit monetam nostram? Quid si plures hac ratione emptores allicere cogitaret? Illi nihil horum, sed sapienter omni: *Quidnam est hoc, ajunt, quod fecit nobis Deus?* Quidquid erroris intervenerit aut fraudis, hoc Deus fecit, & nobis id fecit, horum omnium causa est voluntas Dei, sine cuius nutu nec arenula quidem è monte, nec capillus è capite, nec foliolum ex arbore, nec passerulus ex acie decidit.

Nos frequentissimè more canum percussu sustinemus lapidem mordemus, aut ob scripturam malam calumio indignamur, aut in picturâ errorem penicillo assignamus,

mus, & manum jacentis, scribentis, pingentis non consideramus; Dei manus facit hæc omnia. Ita sanè loquendum, ita & sapiendum in omnibus: Deus disponit, Deus regit, Deus facit hæc omnia. Et ut optime capiamus hunc & loquendi, & sapiendi modum, paradigmata dabimus compluscula & Christi & Divorum ore petita.

§. I. V.

Christus Dominus in æternam Patris providentiam velut suavissimo æstu abreptus: Pater, inquit, quoniam sis fuit placitum ante te. Ita mi Pater; rectè omnia fecisti; nec mortuum ullus in tuâ dispositione, aut in iudiciis tuis quidquam damnet, quoniam sic placuit tibi. En, quàm suaviter doceamur divinæ potestati modum non definire, Dei iudicia non scrutari, decreta non exanimare, sed hoc uno acquiescere quia Deo sic placet. Patri sic placuisse Servator asserit, quare sic placuerit, non exponit. Siquidem divinæ voluntatis causa nec assignanda est, nec querenda. Mille causarum loco est, Deum sic voluisse. Divinæ providentiæ voluntas, est summa iustitiæ norma; nec aliter ejus rationes constant, quàm si nulli hominum reddantur. Idcirco in omnibus omnino rebus faciendis aut omitendis, fugiendis aut perferendis, exemplo Christi, ô Christiane dic semper: Ita Pater, Ita Pater, Ita mi Pater. Et si hoc uno die milies, est ter milies ingeminandum: Ita Pater. Et tunc magis id dicendum, & assidue repetendum, cum magis premunt adversa, in omnibus tuam sanctissimæ ipsius voluntati subijciendo: Ita Pater. Hæc vigilans & dormiens, hæc sanus, & æger, & moriens identidem pronuntia, velut si dicas: Domine, nil possum tibi negare, tu scis. Sicut ergo vis, sicut disponis, ordinas, permittis omnia fieri, ita fiant, ita Pater, ita & in me fiant, & nihil fiat in me, quod voluntati tuæ rectissimæ, optimæ vel minimè adversetur. Ita Pater, ita fiat & nunc, & semper, & in omnem æternitatem.

Hoc pacto è priscis Patribus quidam precari solitus est: Fili Dei, Fili Dei, sicut scis & sicut vis, miserere mei, Fili Dei. In hunc ferè modum ille divinæ voluntati devotissimus scriptor: Domine, inquit, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus: Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis equè semper benedictus. Domine libenter patiar pro te quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tuâ bonum & malum, dulce & amarum, latum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Hoc est, ô Christiani, vero nomine devotè precari, devotè agere.

Aprioribus nec ista differt oratio: O bone Jhesu, sic me amasti, ut totum te dares carnificum furori figendum in cruce: quid jam magni sit, si totum me tradam tibi in tuas manus, non crudeles illas, sed verè paternas. Certus ego sum, omnia tendere ad meum profectum. Fac ergo Domine mecum quod bonum est in oculis tuis, tua enim sunt omnia, nec est qui tuæ possit resistere voluntati. Quia tu Domine sicut voluisti, fecisti. Nec est in hominis potestate consilium tuum. Tales omnino in veteri lege Sanctorum preces fuerunt: Sic precatus Tobias: Nunc, inquit, Domine, secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Sic Judith precata: Dicamus, inquit, stantes Domino, ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam.

§. V.

Mirum dictum est, quoties liber de imitando Christo Domino inculcet hanc ipsam, de quâ agimus, divinæ providentiæ agnitionem, & sanctissimum quod inde nascitur, divinæ humanæque voluntatis connubium. Nam post varia præcepta, velut præstantissimum,

Tom. I.

A imò compendium omnium traditur: Nihil ergo, in-Thomas à Kempis l. 3. quit, amorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita laudare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ: de quâ tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus & contentus in novissimo, sicut in loco primo: atque ita libenter despiciabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, sicut ceteris honorabilior, & major in Mundo. Nam voluntas tua & amor honoris tui omnia excedere debet. Hoc ipsum inculcat alibi hac occasione: Quæstio est sepe agitata, in quo demum verus in virtute profectus consistat. Quæstioni sic respondetur: In Thomas à offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non querendo Kempis l. 3. que tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore, nec in cap. 25. u. 3. æternitate, ita ut unâ equali facie in gratiarum actione permanens inter prospera & contraria, omnia aquâ lance pensando. Qui adhæret Deo, unus spiritus est cum Deo, non naturæ puritate, sed voluntatis conformitate.

B Objicias hic forsitan: Si velit Deus parentes meos mori, quâ ratione possum ego parentum meorum obitu velle? Quod si Deus me aut illos damnari velit, an hoc ipsum velim & ego? Mi bone homo, patrem tuum matremque vult Deus mori, non eo solum quo illis eripiatur usura vitæ, sed ut satisfiat debito iustitiæ, vel ut fervetur ordo naturæ, quod & te velle convenientissimum est. Ita proisus si damnari te velit Deus, non hoc ideo vult, ut tibi malum inferat, sed ut malum puniat, & iusticiam defendat, quâ ratione par est & te velle puniri noxas, etiam in teipso. Sed opportune hoc loco illud tibi ingero, quod disertissimus ecclesiastes ante centenos & plures annos memorie consignavit in hunc modum: Si re, inquit, quotidie ex integro divine voluntati ad omnes illius nutus promptum paratumque offeras, veniam noxis obtines, tantumque gratie mereris, ut possis non tantum inferiorum rogos, sed & piacularis flammas non timere. Sincera hac tui oblatio ad omnem Dei tate 7. mihi voluntatem exequendam, penitentiarum, & indulgentiarum, pag. 87. & elemosynarum loco est.

Quid ergo tergiverſamur? creatæ res omnes divinæ parent voluntati, & hoc (indignum proisus) detrectet solus homo? Deus propositum sibi finem in rebus omnibus spectat, & consequitur: consequemur & nos nostrum, si cognita ejus providentiâ, nostram ipsius voluntati semper subjunxerimus. Sed heu, nimis subinde molles sumus, & ad omnes molestias graviter ingemiscimus. Verissimè Seneca: Quomodo hic potest Sen. de vitâ Deo parere, inquit, & quidquid evenit bono animo excipere, beatæ c. 15. nec de fato queri, casuum suorum benignius interpreti, si ad voluptatum dolorumque punctuunculas concutitur? Si quid Deus immiserit, quod graviorem ingerat molestiam, quodque inferiores animæ vires horreant, tunc maxime imitandi Christi occasionem cogitemus, dicamisque cum Christo: Non mea, sed tua voluntas fiat. Luc. cap. 22. Hoc est divinæ providentiæ ac voluntati se integrè committere, ut ipse de nobis statuatur, quod, quantum, & quomodo voluerit, nos verò nihil excipiamus, nunquam contradicamus.

Ludovicus Bloſius hæc omnia suis verbis confignet: Bloſ. Inſtit. Propriam, inquit ille, voluntatem ubique deſerat: eam Deo ſpiritu. cap. 2. reſignet, eam integrè in Deum tranſfundat, ejuſque voluntati perſectè uniatur. Nunquam ore, nunquam corde dicat (ſpectando ſeipſum & proprium commodum) verba iſta: Volo hoc, Nolo illud: Eligo hoc, Reſpicio illud. Neque in tempore, neque in æternitate aliquid ſuum quærat: ſed omni proprietate reſectâ, ſe proſuſ ſeiſpo ſpoulet privetque, & ſibi rebusque omnibus ſic moriatur, ac ſi nunquam creatus eſſet. Quærat autem ubique Deum, ejuſque honorem ac voluntatem, ita ut iſſis quoque orationibus pijs, deſiderijs ſuis humilem ſui abnegationem reſignationemque conjungat, petens non ſuam, ſed Dei voluntatem fieri. Omnia que ſibi eveniunt, reſerat ad iſſam voluntatem divinam, & ea nude de manu Domini ſuſcipiat, ſine cujus provi-

Ccc 3

providentiā nec unum quidem solum arboris decidit in terram: Permissionem ordinationēque illius sicut in prosperis, ita & in adversis, in damnis rerum, in injuriis, calumniis, opprobriis, ludibriis, atque sui contemptibus in doloribus corporis, in angustis pressurisq; cordis, in meroribus, in derelictione calamitatēque internā, & in quibuscumque afflictionibus, patienti ac tranquillo animo ferat, eūque laudet: credens illum & velle, & posse salutem suam in omnibus promovere.

CAPVT XII.

Epilogus seu omnium in his quinque libris dictorum Compendium.

Compendiariam hic docere, benevole Lector, cogitamus, & hujus institutionis de conformandā voluntate nostrā cum divinā, summam & epitomen dare, ut semper sit in oculis, quod cupimus semper esse in animo.

Eam ob causam imagines etiam huic rei significantes adjecimus. In singulis illarum geminum cernis tam divinā quam humanā voluntatis symbolum. Cor aureā coronā redimitum oculis divinam voluntatem subjicit, quā non tantum optima, rectissima, imperans omnibus, sed & immutabilis sibi que semper simillima; Liliū & Gladium utriusque secus habet, nam & premio & supplicio mortales afficit. Cor alatum humanā voluntatis symbolum corollam ē rosis, subinde ē pavonum pennis, contextam habet: Velle nostrum variabile atque inconstans, tunc solum laudabile, cum suis se alis, suis se desideris ad cor & voluntatem divinam evehit, aut certe non reluctatur, cum evehitur aliunde vel attrahitur. Voluntas humana tantō felicior semper, quanto divinā conjunctior est.

Alterum divinā voluntatis symbolum Sol est, humanā Heliotropium. Inter solem & hunc florem summa est amicitia. Obtutu religiosissimo eoque assiduo Solem velut suum dominum flos iste sequitur: nec densae nubes, quidquid venerationis aut obsequii hoc est, impediunt. Minus flore sapimus, nisi pariter divinam voluntatem nostra comiteretur, ut affecta calamitate nullā separabilis. Cetera istarum imaginum, tuā, mi Lector, interpretationi permittimus.

Hactenus dicta digessimus in hunc ordinem.

Et primo quidem libro egimus de *Divinā voluntatis Cognitione*. Altero, de *Humana voluntatis ad divinam Conformatione*. Tertio, de hujus *Conformationis Emolumentis*. Quarto autem, de *Conformationis istius Impedimentis*. Quinto denique, de *eiusdem Conformationis Adjumentis*. Hæc jam summam & compendio sic trademus, ut ea quidem quæ dicta sunt non temere reperamus, sed dictis confirmationem addamus.

§. I. Divina Voluntatis Cognitio.

Bernard.
serm. 62. in
Cant.
Scrutatio
divinæ
Majestatis
est formi-
dolosā, vo-
luntatis
verō tam
tuta quam
pia.

De hac eruditē Bernardus: Formidolosā est, inquit, scrutatio Majestatis, at voluntatis tam tuta quam pia. Quid nī totā diligentia scrutando in stem sacramento voluntatis Dei, cui mihi parendum per omnia scio? Quis autem ille tam infelix, qui id nolle audeat, quod certus est Deum velle, aut quod certus est eum nolle, id velle præsumat? Quis ille tam protervæ frontis, tam exhausti ruboris homo, qui dicere non vereatur: Volo potius meam, o Deus, quam tuam fieri voluntatem, quia meam utiliorem tuā judico. Ego ipsi mihi providebo; æternæ providentiæ tuæ me totum committere, nec secutum nec tutum est. Hæc forsā dicere pudori ducimus, non item facere. O multos nimis modicē verecundos, qui voces has quidem detestantur, sed voce solum, non re & factis. Hic profectō grande periculum est, dum infelicer nobis blandimur, & palpando nosmetipsos seducimus. Nam dissimulamus Dei voluntatem nosse, dum

A nostram facere, & aliquam de ignorantia habere voluntatis excusationem. Præclarissime hic instructus Bernardus: Propterea rogo vos, inquit, diligenter attendite, quia nihil mihi occurrit, quod utilius possitis audire. Vbi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur in his videlicet, in quibus certum aliquid in scripturis invenimus, aut ipse spiritus manifeste clamat in cordibus nostris, quid sentiendum sit, ut est Charitas, Humilitas, Castitas, Obedientia: hæc approbemus indubitanter & appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sed & ea omnimodis odisse debemus, de quibus certum est quod odit ea Deus, ut est fornicatio, impatientia. In his vero rebus, in quibus nihil certi possumus invenire, nihil certum voluntas nostra designat: pendeat inter utrumque, aut saltem neutri paritatem inbareat, cogitans semper ne forte altera pars Deo magis placeat: & parati simus voluntatem ejus sequi in quacumque partem eam cognoverimus inclinari. Nemo super his quæ certa sunt hæset, nemo dubia pro certis admittat, nemo sui in dubiis iudicium vendicat, precipitè sententiam, & experientur B quod scriptum est: Pax multa diligentibus legem tuam Domine, & non est illis scandalum. Ergo quod certum est Deum velle, id nos velimus omnino: & quod certum est eum nolle, similiter execremur & nos: quod autem incertum est, utrum velit aut nolit, neque velimus ex toto, neque penitus non velimus.

Hæc longè utilissima Bernardi instructio dubiis omnibus occurrit, defectibus actionum nostrarum omnibus medetur. Exemplo demonstratur id quod dicimus. Egenis stipem largior: Hic sanè nescio, velint Deus à me fortasse plus erogari. Ergo ad divinam voluntatem confugio: Mi Deus, si scirem te velle in elemosinis dandis me largiorem esse; utique mox essem largior. Pari modo: Per horæ partem preces inco: Mi Deus, si nossem te velle prolixius me precari, abieci omni cunctatione id facerem. Eodem modo: Jejunia inco: Mi Deus, si exploratum mihi esset, te velle strictiorem aut exebriorem inediam me tolerare, promptissimus id exequer. Idem in omnibus aliis actionibus faciendum, cum Deo sic semper paciscendo: Mi Deus, ira hoc, ita omnia alia facere vellem, prout tu à me id fieri velles: quod si ego minus assequor voluntatem tuam, tu meam instrue, impelle, coge prout vis; posside me, mea voluntas non sit mea amplius, sed tua, prout te illa ut tuā utere. Hic juverit illam Ecclesiæ precationem crebrius iterare: Oblationibus nostris quas sumus, Domine, placare susceptis, & ad te nostras etiam rebelles compelle. Propitius voluntatis. Sed & brevissimum illud vel uno decemies repetisse proderit: † Mi Deus, doce me facere voluntatem tuam. Aut: * Domine quid me vis facere?

Hinc etiam ad callidissimas illas diaboli quaestiones las in promptu responsio est. Solet interdum demon hūde objicere, quid responderes? In hoc illove rerum eventu quid consilii caperes? Si spes tua te falleret, si quod ambis negaretur, quid oro faceres? Mille talia veritas suffragatur. Hic argutor ingerit, & ut cautius irretiat, vera fallaque miscet. Frequenter rem eo modo proponit, ut utram in partem aliquis se staret, mulpiculam inveniat, perplexus fiat, & noxā non careat. Tutissimum hic non respondere: victus es si cum vaserim Sophistā hoc cœperis disputare. Ego disputationem cum adversario tam subtili ne ingredere, sed velut compressis oculis hoc unum oppone: Si velit hoc Deus, & ego velis: si nolit, & ego nolo: divinæ providentiæ ac voluntati me totum do, dico, addico; in Dei arbitratum quantus sum transii; sicut Deo placuerit, sic fiat. Hoc uno divinæ voluntatis clypeo diaboli tela omnia eliduntur: sic vincitur disputator ex Orco, sic sua homini tranquillitas conservatur. Ad uberiores autem divinæ voluntatis notitiam plurimum conducet, arbitror, sequens præceptio.

Memorant vitum tam eruditum quam pium, mortuum jam